

Wyrok

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie

z dnia 21 sierpnia 2024 r.

III SA/Kr 600/24

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia WSA Jakub Makuch.

Sędziowie WSA: Elżbieta Czarny-Drożdziejko, Janusz Kasprzycki (spr.).

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2024 r. sprawy ze skargi H. A. na orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 1 grudnia 2023 r. nr 42.408.16.2022 w przedmiocie wymierzenia kary dyscyplinarnej oddala skargę

Uzasadnienie faktyczne

Zaskarżonym przez H. A., zwanego dalej skarżącym, orzeczeniem z dnia 1 grudnia 2023 r. nr 42.408.16.2022, Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, działając na podstawie art. 308 pkt 5 oraz art. 310 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, zwanej dalej Prawem o szkolnictwie wyższym i nauce) w zw. z § 29 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz. U. z 2018 r. poz. 1882), utrzymała w mocy ww. orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 18 kwietnia 2023 r. w przedmiocie wymierzenia kary dyscyplinarnej - wydalenia z uczelni.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w następujących okolicznościach faktycznych i prawnych:

Orzeczeniem z dnia 18 kwietnia 2023 r., znak: 42.208.16.2022, Komisja Dyscyplinarna dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, po rozpatrzeniu wniosku

Rzecznika Dyscyplinarnego dla Studentów i Doktorantów UJ obwiniającego skarżącego, studenta II roku (...) studiów niestacjonarnych II stopnia na Wydziale (...) UJ o dopuszczenie się czynu polegającego na tym, że w okresie od 4 grudnia 2021 r. do 8 lutego 2022 r. uzyskiwał dostęp do treści pornograficznych z udziałem małoletnich, a w nieustalonym okresie do dnia 21 czerwca 2022 r. posiadał na dwóch dyskach twardych laptopów treści pornograficzne z udziałem małoletnich, oraz w nieustalonym okresie do 21 czerwca 2022 r. w wyniku wykorzystywania programu do wymiany plików BitTorrent, dla pozyskania plików z sieci peer to peer przechowywanych na dysku twardym laptopa, rozpowszechniał treści pornograficzne z udziałem małoletniego za co został skazany prawomocnym wyrokiem wydanym przez Sąd Rejonowy (...) Wydział II Karny, sygn. akt (...), czym dopuścił się przewinień dyscyplinarnych polegających na uchybieniu godności studenta, o których mowa w rozumieniu art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, uznała skarżącego winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na mocy art. 308 pkt 5 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce wymierzyła mu karę dyscyplinarną wydalenia z uczelni.

Komisja w uzasadnieniu orzeczenia wskazała, że stan faktyczny sprawy został ustalony na podstawie akt sprawy karnej o sygn. akt (...), zaświadczenia wydanego przez Dyrektora Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień NZOZ w Krakowie z 13 kwietnia 2023 r., informacji kuratora zawodowej Sądu Rejonowego (...) mgr A. D. z dnia 24 marca 2023 r., a także wyjaśnień obwinionego złożonych przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym oraz Komisją Dyscyplinarną dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ustalono, że Sąd Rejonowy (...), Wydział II Karny wyrokiem z 14 października 2022 r. uznał skarżącego za winnego zarzucanych mu czynów, wymierzając mu karę jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres dwóch lat próby oraz trzystu stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę trzydziestu złotych, a nadto orzekając środek karny zakazu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na okres dwóch lat. Skarżący został zobowiązany do poddania się terapii dla preferencyjnych sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej oraz oddany w okresie próby pod dozór kuratora. Sąd karny zastosował instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary. Nie dopatrywał się jednak okoliczności pozwalających na uznanie, że zdolność obwinionego do rozpoznania znaczenia czynu i kierowania swoim postępowaniem była in tempore criminis wyłączona bądź ograniczona w stopniu znacznym, opierając swoje rozstrzygnięcie na treści opinii sądowo - psychiatrycznej oraz seksuologicznej ujawnionych w toku postępowania karnego. Wyrok stał się prawomocny i wykonalny z dniem 22 października 2022 r.

Działająca w pierwszej instancji Komisja wskazała, że w toku postępowania wyjaśniającego skarżący częściowo przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że po przyjeździe na studia do

Polski dotknęła go izolacja wywołana pandemią COVID - 19. Brak znajomych oraz osobistego kontaktu z bliskimi na Białorusi, a także zajęcia prowadzone w formie zdalnej wywołały u niego poczucie osamotnienia, na które nałożył się dodatkowo stres związany z przeprowadzką do obcego kraju. Wyjaśnił, że zgromadzone na twardym dysku laptopa treści pornograficzne pochodzą z czasów, w których przebywał na Białorusi, zaś ich pozyskiwanie w trakcie pobytu w Polsce utrudniałoby blokada stron o niestosownej zawartości działająca na terenie Miasteczka Studenckiego AGH w K. Zaznaczył, że w trakcie tymczasowego aresztowania spotkał się ze złym traktowaniem. Jego przyznanie się do winy nie odpowiadało prawdzie, ale było motywowane dążeniem do uchylecia tymczasowego aresztowania. W jego przekonaniu przeglądając treści pornograficzne, w tym pornografię dziecięcą, nie wyrządził nikomu krzywdy, zapoznawał się bowiem jedynie z treściami już dostępnymi w sieci Internet.

Uzasadniając wymierzenie kary wydalenia z uczelni Komisja zwróciła uwagę, że na mocy art. 310 ust. 2 w zw. z art. 278 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce prawomocny wyrok skazujący sądu karnego jest dla Komisji Dyscyplinarnej wiążący. Tym samym dokonane ustalenia nie mogą ingerować w sferę objętą ww. wyrokiem Sądu Rejonowego (...) z dnia 14 października 2022 r. Z tego względu poza zakresem rozstrzygnięć Komisji pozostał sam fakt popełnienia

przez skarżącego zarzucanego mu czynu. Za rozstrzygniętą uznano kwestię wpływu preferencji seksualnych skarżącego na fakt popełnienia przez niego czynów objętych zarzutami.

Zdaniem Komisji Dyscyplinarnej wyjaśnienia skarżącego zasługują na wiarę tylko częściowo. W szczególności sugestie o niemożności uzyskania dostępu do treści pornograficznych podczas pobytu w Polsce Komisja uznała za wyraz przyjętej przez skarżącego linii obrony. Odnosząc się do treści zaświadczenia wydanego przez Dyrektora Centrum Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień NZOZ w Krakowie z 13 kwietnia 2023 r. (potwierdzającego rozpoznanie dokonane u skarżącego i fakt uczęszczania na terapię) oraz informacji kurator zawodowej Sądu Rejonowego (...) mgr A. D. (dotyczącego pozytywnego przebiegu okresu próby) stwierdziła, że okoliczności te przemawiają na korzyść skarżącego, lecz krótki czas, który upłynął od momentu rozpoczęcia tak specjalistycznej terapii, jak i okresu próby ogranicza ich doniosłość.

Komisja wskazała nadto, że czyn popełniony przez skarżącego stanowi akt sprzeniewierzenia się ślubowaniu wiążącego studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, a tym samym musi być uznany za nieliczący z godnością studenta. W świetle wyroku Sądu Rejonowego (...) z dnia 14 października 2022 r. zachowanie obwinionego zrealizowało znamiona dwóch przestępstw przeciwko wolności seksualnej. Co prawda skarżący podnosił, że jego czyny nie polegały na krzywdzeniu kogokolwiek, a były motywowane jedynie chęcią złagodzenia psychicznych dolegliwości wynikających z faktu wymuszonej przez pandemię izolacji, odseparowania od bliskich mu osób i znacznych utrudnień w nawiązaniu nowych znajomości, jednak Komisja nie uwzględniła tych argumentów. Podniosła, że zachowania polegające na pozyskiwaniu treści zaliczanych do tzw. twardej pornografii, w tym i pornografii dziecięcej, nie stanowią nieszkodliwej

formy zaspokajania własnych potrzeb seksualnych. Tworzenie treści pornograficznych z udziałem dzieci stanowi rażąco pogwałcenie przyrodzonych im praw, gwarantowanych tak przez normy państwowych aktów prawnych, jak i konwencje międzynarodowe. Zachowania takie narażają dziecko na niczym nieusprawiedliwiony strach i cierpienie, a nadto stanowią poważne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju nie tylko jego seksualności, lecz całej sfery psychicznej i społecznej. Komisja nie dała wiary wyjaśnieniom skarżącego w części, w której kwestionował on swoją świadomość co do rozpowszechniania treści pornograficznych. Zasady działania sieci peer to peer są powszechnie znane wśród osób dysponujących bodaj podstawową wiedzą informatyczną. Objęte zarzutem zachowania cechuje wysoki stopień społecznej szkodliwości, zaś fakt ich popełnienia stwierdzony został prawomocnym wyrokiem sądu, co ma znaczenie dla wymiaru kary dyscyplinarnej.

Komisja wskazała, że kara wydalenia z uczelni jest najsurowszym i najdolegliwszym ze środków dyscyplinarnych i należy po nią sięgać jedynie w wypadkach drastycznych, gdy żadne z pozostałych narzędzi oddziaływania dyscyplinarnego nie przyniesie oczekiwanych efektów. Sytuacja taka zachodzi w niniejszej sprawie. Zachowania, których dopuścił się skarżący wiążą się bowiem z najwyższym stopniem moralnego potępienia, zaś dobra prawne, w które godzą, zaliczają się do sfer najwyżej cenionych przez społeczność, w tym społeczność międzynarodową. Z kolei pobudki, którymi kierował się skarżący nie mogą usprawiedliwiać popełnionych czynów, ani umniejszać ich krytycznej oceny. Skutki izolacji czy poczucia osamotnienia wynikające z sytuacji pandemicznej, nawet u osoby spędzającej jej okres w obcym kraju, mogą i powinny być łagodzone w sposób zdecydowanie odmienny niż przez popełnianie czynów zabronionych. Nie bez znaczenia w sprawie jest też kierunek studiów obranych przez skarżącego, którego celem jest przygotowanie zawodowe osób, do których zadań należeć będzie rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom współczesności, a w konsekwencji ochrona przed nimi innych członków społeczeństwa. Skarżący bowiem, uzyskując dostęp do treści ukrytych ze względu na ich przestępczy charakter przed większością użytkowników Internetu, sprzeniewierzył się zasadom, którym kierować się winien w stopniu wyższym niż studenci większości innych kierunków. Wykorzystanie w podobny sposób zdobytej wiedzy i perspektyw zawodowych, jakie stwarza ukończenie odbywanych przez niego studiów, może stwarzać realne zagrożenie dla cenionych przez społeczeństwo dóbr prawnych. W ocenie Komisji nie ma znaczenia, czy skarżący zamierza kontynuować karierę zawodową w Polsce czy też w innym kraju; dobra te są wspólne i wysoko cenione przez całą społeczność międzynarodową, o czym świadczy ranga ich ochrony. Z uwagi na ww. okoliczności Komisja uznała, że sięgnięcie po łagodniejsze środki oddziaływania dyscyplinarnego jest nie do pogodzenia z celami zarówno prewencji indywidualnej, jak i społecznego oddziaływania kar oraz wymierzyła skarżącemu karę dyscyplinarną wydalenia z uczelni.

Od powyższego orzeczenia odwołanie wniósł skarżący, podnosząc, że wymierzona kara jest niewspółmierna do zarzucanego mu czynu.

Wymienionym na wstępie orzeczeniem z dnia 1 grudnia 2023 r. Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla

Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego utrzymała w mocy ww. orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 18 kwietnia 2023 r.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Studentów UJ podkreśliła, że podobnie jak Komisja w pierwszej instancji, jest związana ustaleniami oraz prawomocnym wyrokiem sądu karnego (art. 310 ust. 2 w zw. z art. 278 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce). W niniejszej sprawie bezsporne jest popełnienie przez skarżącego zarzucanych mu czynów oraz wymierzenie kary przez sąd karny.

Odwoławcza Komisja podkreśliła, że czyny popełnione przez skarżącego stanowią przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, a zarazem dotyczą pornografii dziecięcej. Chodzi o tzw. twardą pornografię, której obieg jest zakazany przez prawo polskie, prawo międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej. Są to przestępstwa o bardzo wysokiej społecznej szkodliwości czynu. Ich ofiarami są małoletni poniżej 15 roku życia, a więc najmłodszy członkowie społeczeństwa, szczególnie narażeni na przemoc i zasługujący na szczególną ochronę. W stosunku do tej grupy pokrzywdzonych skutki przestępstw przeciwko wolności seksualnej mogą być wyjątkowo dotkliwe i mogą wyrzucić negatywne skutki nawet na całe życie.

Oglądanie istniejących materiałów o treści pornograficznej z udziałem małoletnich oraz ich rozpowszechnianie nie jest nieszkodliwe. Właśnie takie działania tworzą zapotrzebowanie na pornografię dziecięcą i w rezultacie nakręcają spiralę przemocy w stosunku do małoletnich. Ww. okoliczności, a więc charakter popełnionych przestępstw oraz profil ofiar muszą być brane pod uwagę przy ocenie adekwatności kary dyscyplinarnej wydalenia z uczelni.

Odnosząc się do zarzutu odwołania, tj. pominięcia okoliczności nadzwyczajnego złagodzenia kary przez sąd karny Odwoławcza Komisja podniosła, że w świetle nowelizacji kodeksu karnego z dnia z dnia 7 lipca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600, wejście w życie 1 października 2023 r.) jest to czyn zagrożony karą pozbawienia wolności od lat 2 do 15. Na gruncie wcześniejszego stanu prawnego w chwili popełnienia czynu przez skarżącego oraz orzekania przez sąd karny czyn ten był zagrożony niższą karą pozbawienia wolności od lat 2 do 10. Sąd karny zastosował instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary, nie orzekając o natychmiastowej izolacji w zakładzie karnym. Wbrew twierdzeniom skarżącego okoliczność ta nie umknęła organowi pierwszej instancji. Jednocześnie Komisja wyjaśniła, że odmienne są cele postępowania karnego i postępowania dyscyplinarnego, a także dyrektywy wymiaru kary. Zauważyła również, że wniosek skarżącego o dobrowolne poddanie się karze został złożony w warunkach zatrzymania go przez organy ścigania, w niebudzących wątpliwości okolicznościach faktycznych, co można uznać za linię obrony zmierzającą do uzyskania jak najłagodniejszej kary.

Odwoławcza Komisja podzieliła pogląd Komisji pierwszej instancji dotyczący kwalifikacji czynów popełnionych przez skarżącego jako deliktu dyscyplinarnego w rozumieniu art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Wskazała, że zachowanie polegające na naruszeniu prawa powszechnie obowiązującego uchybia godności studenta oraz stanowi sprzeniewierzenie się rocie ślubowanie studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nadto podkreśliła, że w świetle orzecznictwa oraz poglądów doktryny

podstawę odpowiedzialności za uchybienie "godności studenta" stanowi czyn - zachowanie, które uchybia powinności godnego zachowania się studenta określonej uczelni. Ustalenie zatem, że student swoim zachowaniem naruszył godność osobistą jakiegokolwiek innej osoby, stanowi uchybienie godności studenta w rozumieniu tego przepisu, gdyż sprzeniewierza się zasadom współżycia i zwyczajom uniwersyteckim, a zarazem przynosi ujmę uczelni (zob. J. Kosowski, Komentarz do art. 307, (w:) A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Beck 2023, Legalis/el., teza 4, odniesieniem do uzasadnienia wyroku WSA w Krakowie z dnia 24 września 2008 r., sygn. akt III SA/Kr 449/07). Korzystając z materiałów pornograficznych oraz rozpowszechniając je skarżący naruszył więc godność osobistą małoletnich, a także sprzeniewierzył się zasadom współżycia społecznego oraz przyniósł ujmę uczelni, wypełniając tym samym przesłankę naruszenia godności studenta w świetle art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Odwoławcza komisja podzieliła też pogląd Komisji pierwszej instancji, że wyjaśnienia skarżącego nie w pełni zasługują na wiarę jako zmierzające do umniejszenia wagi oraz skutków popełnionych czynów, a także stanowią wyraz przyjętej linii obrony. Z kolei problemy psychiczne nie mogą być rozwiązywane poprzez popełnianie czynów zabronionych. Nie mogą też wpływać na ewentualne obniżenie kary dyscyplinarnej.

Odwoławcza Komisja podała nadto, że opinie biegłych D. W. oraz..L, na które powołuje się pełnomocnik skarżącego, posłużyły do ustalenia stanu faktycznego sprawy dyscyplinarnej i nie zostały pominięte przez komisje obu instancji. Zdaniem Komisji istotne jest jednak to, że skarżący nie miał wyłączonej świadomości znaczenia swoich czynów, był w stanie rozpoznać znaczenie swojego czynu oraz mógł kierować swoim postępowaniem. Jeśli chodzi o kwestie zrozumienia naganności swojego zachowania przez skarżącego, to Komisja podniosła, że nastąpiło to dopiero po zatrzymaniu skarżącego przez organy ścigania oraz może zostać odbierane jako dążenie skarżącego do wymierzenia jak najłagodniejszej kary przez sąd karny. Z kolei poddanie się terapii dla preferencyjnych sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej oraz współpraca z kuratorem sądowym nastąpiły nie z inicjatywy skarżącego, ale w ramach wykonywania przez niego obowiązków nałożonych wyrokiem sądu karnego. Odmienne postępowanie skarżącego naruszałoby obowiązki nałożone na niego przez sąd karny, a brak poddania się terapii lub współpracy z kuratorem mogłyby przesądzić o negatywnym wyniku okresu próby, z konsekwencją wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności. Z tych względów realizacja wyroku sądu karnego sama w sobie nie stanowi przesłanki mogącej wpłynąć na wymiar kary dyscyplinarnej, niezależnie od okresu poddawania się przez skarżącego terapii oraz współpracy z kuratorem sądowym.

Odwoławcza Komisja wyjaśniła, że w świetle poglądów literatury odpowiedzialność dyscyplinarną studentów, podobnie jak każdy inny rodzaj odpowiedzialności prawnej, można rozumieć jako ponoszenie przez studenta przewidzianych prawem ujemnych konsekwencji (sankcji określonych w art. 308 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce) za zdarzenia lub stany rzeczy podlegające ujemnej kwalifikacji

normatywnej, a więc za naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyny uchybiające godności studenta (zob. P. Wojciechowski, Komentarz do art. 307, (w:) J. Woźnicki, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, 2019, Lex/el., teza 3). Z kolei wymienione art. 308 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce kary dyscyplinarne są ujemnymi konsekwencjami ponoszonymi przez studenta za przypisany mu czyn podlegający ujemnej kwalifikacji normatywnej (stanowiący przewinienie dyscyplinarne), a zatem zaliczyć je można do szerszej kategorii prawnej określanej jako sankcje represyjne (zob. P. Wojciechowski, Komentarz do art. 308, (w:) J. Woźnicki, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, 2019, Lex/el., teza 3). Cele postępowania dyscyplinarnego są zróżnicowane. Funkcja wychowawcza nie jest funkcją jedyną. Odpowiedzialność dyscyplinarna pełni bowiem również funkcje represyjne. Istotne jest też społeczne oddziaływanie kary dyscyplinarnej. Konieczne jest więc uwzględnienie nie tylko celów wychowawczych, ale również elementu represji i znaczenia społecznego oddziaływania kary, przy czym niezbędne jest wyważenie wszystkich tych racji.

Według Odwoławczej Komisji, za względu na charakter czynów popełnionych przez skarżącego, nie można pominąć konieczności wymierzenia sankcji oraz jej skutków dla funkcjonowania Uniwersytetu. Surowość kary wydalenia z uczelni jest uzasadniona wagą i charakterem popełnionych przestępstw. Wydalenie z uczelni będzie stanowiło jednoznaczny komunikat dla społeczności akademickiej, że Uniwersytet Jagielloński prowadzi politykę "zero tolerancji" w stosunku do czynów stanowiących przestępstwa związane z pornografią dziecięcą. Jest to istotny element społecznego oddziaływania kary dyscyplinarnej. Brak możliwości dalszego funkcjonowania skarżącego w społeczności akademickiej wynika nie z ewentualnego zagrożenia z jego strony dla członków tejże społeczności, ale z faktu, że orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej oznaczałoby co najmniej margines tolerancji dla sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej. Wbrew twierdzeniom skarżącego kara wydalenia z uczelni nie uniemożliwi mu wykonywanie pracy zarobkowej. Kara ta uniemożliwia skarżącemu uzyskanie kwalifikacji związanych z ukończeniem studiów na kierunku (...) i w przyszłości podejmowaniu niektórych prac w sektorze publicznym. Nie stoi ona jednak na przeszkodzie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia w innych obszarach działalności, w szczególności w sektorze prywatnym. Nie jest ona zatem równoznaczna ze "skazaniem na bezrobocie".

Komisja wyjaśniła, że wymierzając karę powinna kierować się dyrektywami wymiaru kary, przez które rozumie się zawarte w ustawie wskazania (kierunkowe zalecenia), którymi organ orzekający ma obowiązek kierować się przy wymierzaniu kary w ramach przyznanej mu uznaniowości (tak np. P. Wojciechowski, Komentarz do art. 308, (w:) J. Woźnicki, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, 2019, Lex/el., teza 7). Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie wskazuje wprost takich dyrektyw. W piśmiennictwie zauważa się w tym kontekście, że należy stosować odpowiednio (a więc w razie potrzeby z modyfikacjami) dyrektywy wymiaru kary funkcjonujące w systemie prawa karnego. Z przepisów Kodeksu postępowania karnego (ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, Dz. U. z 2024 r. poz. 37, zwanej dalej w skrócie - k.p.k.) wynika między innymi, że orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie

w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności kar (art. 438 pkt 4 k.p.k.). Z kolei na gruncie Kodeksu karnego (art. 53 k.k., tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz. U. z 2024 r. poz. 17, zwanej dalej w skrócie k.k.), wyodrębnia się cztery dyrektywy sądowego wymiaru kary. Dwie pierwsze, tj. współmierność kary do stopnia winy i do stopnia społecznej szkodliwości czynu, mają zapewnić sprawiedliwość orzekanych kar (tzw. dyrektywy sprawiedliwościowe); dwie następne, tj. zapobiegawcze i wychowawcze oddziaływanie na sprawcę przestępstwa (prewencja indywidualna) oraz społeczne oddziaływanie kary (prewencja ogólna), mają zapewnić realizację celów kary (P. Wojciechowski, Komentarz do art. 308, (w:) J. Woźnicki, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, 2019, Lex/el tezy 7 i 8). Dla wymiaru kary konieczne jest uwzględnienie zasad etycznych obowiązujących studentów. Zasady te kształtowane są przez społeczność akademicką, w tym przez wspólnotę danej uczelni i odnoszą się do pewnego powszechnie akceptowanego wzorca studenta. Przy ustalaniu, czy określone zachowanie narusza godność studenta należy brać pod uwagę zasady współżycia społecznego, tradycje uniwersyteckie, a także szczególną misję uczelni, w tym przyczynianie się do rozwoju kultury i współkształtowania standardów moralnych obowiązujących w życiu publicznym. Z kolei przy ocenie tych zasad należy brać pod uwagę m.in. kierunek studiów oraz wymogi związane z zasadami etyki obowiązującymi w zawodzie, do którego wykonywania przygotowują studia (np. zawody prawnicze, zawód pielęgniarki, lekarza) (P. Wojciechowski, Komentarz do art. 307, (w:) J. Woźnicki, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, 2019, Lex/el., teza 17).

Zdaniem Odwoławczej Komisji popełnienie przestępstw związanych z pornografią dziecięcą jednoznacznie świadczy o tym, że skarżący nie charakteryzuje się postawą etyczną ani kwalifikacjami moralnymi wymaganymi od studentów i absolwentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ponadto jak trafnie zauważyła Komisja pierwszej instancji, celem studiów na kierunku (...) jest przygotowanie zawodowe osób, do których zadań będzie należało rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom współczesności, a w konsekwencji ochrona przed nimi innych członków społeczeństwa. Popołniając czyny przestępcze skarżący sprzeniewierzył się zasadom, którymi powinien się kierować w stopniu wyższym niż studenci większości innych kierunków. Również zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych rażący brak szacunku dla drugiego człowieka, w świetle wynikających ze statutu celów uczelni, może zostać zakwalifikowany jako istotne uchybienie godności studenta, uzasadniające wymierzenie najsurowszej z katalogu art. 308 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce kary dyscyplinarnej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 21 kwietnia 2023 r., sygn. akt III SA/Gd 810/22, Lex nr 3565482). Niewątpliwie korzystanie z pornografii dziecięcej stanowi przejaw wyjątkowo rażącego braku szacunku dla osób małoletnich, co przemawia za karą wydalenia z uczelni. W ocenie Komisji Odwoławczej brak jest zatem podstaw dla zmiany zaskarżonego orzeczenia oraz wymierzenia łagodniejszej kary zawieszenia w prawach studenta. W niniejszej sprawie kara wydalenia z uczelni jest adekwatną sankcją i nie można uznać jej za niewspółmiernie surową. W niniejszym postępowaniu nie budzi wątpliwości wina skarżącego, stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu karnego. Nie ma też wątpliwości, że przestępstwa związane z pornografią

dziecięcą charakteryzują się bardzo wysoką szkodliwością społeczną.

W skardze na powyższe rozstrzygnięcie, wniesionej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie, skarżący zarzucił Odwoławczej Komisji naruszenie przepisów:

1) art. 310 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (w zw. z art. 278 ust. 7 w zw. z art. 320 w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, wbrew zasadom prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego co znalazło odzwierciedlenie w nieprawidłowym ustaleniu stanu faktycznego i rozstrzygnięciach prawnych, w oderwaniu od prawomocnego wyroku z dnia 14 października 2022 r. wydanego przez Sąd Rejonowy (...) Wydział II Karny, sygn. akt (...) a to:

- nieuwzględnienie faktu wydania wyroku na skutek zastosowania instytucji dobrowolnego poddania się karze z art. 387 k.p.k., które to zastosowanie nakłada na Sąd obowiązek stwierdzenia, iż okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, zatem Sąd dokonując analizy wszystkich znamion zarzucanego czynu, rozpatruje także jego kwalifikację prawną, rodzaj i stopnia zawinienia, skutki przestępnego działania, rozmiar wyrządzonej szkody, które to aspekty sumarycznie mają wpływ na kształt i rozmiar odpowiedzialności karnej Skarżącego, przy uwzględnieniu celów postępowania, na które składa się także zapobieganie przestępstwom (prewencja indywidualna) oraz umacnianie poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego (prewencja generalna), co jest szczególnie istotne w kontekście czynienia przez organ własnych ustaleń o charakterze generalnie - abstrakcyjnym w przedmiocie charakteru przestępstw, dokonanej dowolnie oceny złożonego wniosku o dobrowolne poddanie się karze w warunkach stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, zmierzającego, zdaniem organu, do uzyskania jak najłagodniejszej kary oraz własnych rozważań organu na temat prewencji indywidualnej oraz generalnej;

- zdeprecjonowanie faktu wydania wyroku dot. czynu z art. 202 § 3 k.k. w warunkach nadzwyczajnego złagodzenia kary i uznania przez Sąd, iż wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, kiedy nawet najniższa kara przewidziana za przestępstwo była niewspółmiernie surowa co przejawia się w konkluzji organu, iż aspekty, które wziął pod uwagę sąd karny, tj. brak świadomości rozpowszechniania pornografii dziecięcej, trudne warunki pobytu w realiach pandemii COVID - 19, osamotnienie i problemy z adaptacją po przeprowadzce, wymuszona izolacja oraz odseparowanie od bliskich osób - potwierdzonych w opiniach biegłych stwierdzających nieprawidłowy rozwój osobowości, zaburzenia lękowe wycofanie społeczne oraz zaburzenia preferencji seksualnych pod postacią pedofilii niewyłącznej - nie mogą wpływać na obniżenie kary dyscyplinarnej z uwagi na brak wyłącznej świadomości znaczenia swoich czynów lub pokierowania swoim postępowaniem;

- analogiczne powołanie się w procesie orzekania na przepisy nowelizacji kodeksu karnego z dnia 7 lipca 2022 r., zaostrzające odpowiedzialność kamą za popełnienie przestępstwa z art. 203 § 2 k.k. tj. przepisy, które weszły w życie 1 października 2023 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600) w sytuacji gdy ta okoliczność nie dotyczy skarżącego (wyrok karny został wydany niemalże rok przed wejściem w życie ww. przepisów),

- art. 308 pkt 5 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. art. 53 k.k. poprzez rażącą niewspółmierność zastosowanej kary dyscyplinarnej wydalenia z uczelni w sytuacji gdy prawidłowe zastosowanie dyrektyw wymiaru kary, z uwzględnieniem różnic wynikających z celów postępowania dyscyplinarnego, nie powinno prowadzić do alogicznej i jednoznacznej konstatacji o charakterze generalno - abstrakcyjnym, iż orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej oznaczałoby co najmniej margines tolerancji dla sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej.

W odpowiedzi na skargę Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko i wniosła o oddalenie skargi.

Uzasadnienie prawne

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 1 § 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2492 z późn. zm.) w zw. z art. 3 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, zwanej dalej w skrócie p.p.s.a.), sądy administracyjne sprawują kontrolę działalności administracji publicznej, stosując środki określone w ustawie. Kontrola sądu polega na zbadaniu zgodności z prawem (legalności) zaskarżonego aktu (odpowiednio decyzji, postanowienia) z przepisami postępowania administracyjnego, a także prawidłowości zastosowania i wykładni norm prawa materialnego. Sąd nie jest przy tym związany zarzutami i wnioskami skargi oraz powołaną podstawą prawną, zgodnie z dyspozycją art. 134 § 1 p.p.s.a. Sąd administracyjny nie rozstrzyga więc merytorycznie, lecz ocenia zgodność decyzji z przepisami prawa. Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Skoro powyższe przepisy Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, znajdują zastosowanie także do zaskarżonego w niniejszej sprawie orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego o wydaleniu skarżącego z uczelni, to przeprowadzona w niniejszej sprawie kontrola według wskazanych w nich kryteriów wydanych orzeczeń komisji dyscyplinarnych nie wykazała, by tkwiły w nich wady skutkujące stwierdzeniem ich nieważności, czy wznowieniem postępowania.

Sąd nie dopatrył się również naruszenia przepisów postępowania, w stopniu który mógł mieć istotny wpływ na wynik tej sprawy, ani też naruszenia prawa materialnego w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy, co skutkować by musiało w takim wypadku, w świetle postanowień art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i c w zw. z art. 135 p.p.s.a., uchynieniem kontrolowanych orzeczeń.

Podkreślić bowiem należy, że uczelnie wyższe są autonomiczne w podejmowaniu tego typu orzeczeń (również o wydaleniu z uczelni), które są co do zasady decyzjami uznaniowymi. Kontrola sądu administracyjnego tego rodzaju decyzji przeprowadzona jest zatem w zakresie przede wszystkim tego, czy uprawnione organy uczelni, kompetentne do orzekania w postępowaniu dyscyplinarnym studenta, nie

naruszyły obowiązujących w tym zakresie zasad procedowania w stopniu mającym wpływ na treść rozstrzygnięcia, zgromadziły wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia dowody, czy dokonały następnie wszechstronnego zbadania materiału dowodowego, czy dokonały jego oceny pod względem faktycznym i prawnym oraz uzasadniły podjęte orzeczenie w taki sposób, aby z treści jego uzasadnienia wynikały jasne kryteria z jakich powodów wybrały takie, a nie inne rozstrzygnięcie. Działanie bowiem w ramach uznania administracyjnego nie oznacza dowolności, bo możliwość wyboru przez organ spośród dwóch lub więcej dopuszczalnych przez ustawę, a równoważących prawnie rozwiązań, doznaje ograniczenia już w samej normie prawnej, wprowadzającej uznanie poprzez wyznaczenie przez ustawodawcę ram w konkretnej kategorii spraw.

Rozpoznaniu niniejszej sprawy nie sprzeciwiało się również niezakończenie postępowania kasacyjnego od wyroku Tut. Sądu z dnia 22 kwietnia 2024 r., sygn. akt III SA/Kr 1353/23, a to wobec postanowień in fine ust. 5 art. 312 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, zwanej dalej Prawem o szkolnictwie wyższym i nauce). Nie zachodziła więc relacja, że rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie zależy od wyników tego postępowania kasacyjnego, zwłaszcza, iż rozpoznawana sprawa dotyczy kary dyscyplinarnej, a nie kontrolowanego w tamtejszym postępowaniu sądownoadministracyjnym zawieszenia w prawach studenta, o którym mowa we wskazanym art. 312 ust. 5 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce oraz wstrzymaniu postępowania o nadanie tytułu zawodowego (art. 312 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce). Wskazany wyrok WSA w Krakowie zapadł w sprawie o odmiennym przedmiocie względem objętego aktualnie kontrolą przez co nie rzutowało to na wynik niniejszej sprawy.

Materialnoprawną podstawę zaskarżonego orzeczenia stanowiły przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce w szczególności art. 307-321 (rozdział 2, dział VII "Odpowiedzialność dyscyplinarna studentów"). Szczegółowy zaś tryb postępowania w sprawach dyscyplinarnych został uregulowany w wydanym na podstawie art. 321 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz. U. z 2018 r. poz. 1882).

Z kolei przepis art. 320 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce nakazuje w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie (tj. w Prawie o szkolnictwie wyższym i nauce oraz w wydanym na jej podstawie ww. rozporządzeniu), stosować do postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego wobec studentów w sposób odpowiedni, a więc dostosowany do charakteru tych postępowań, przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1967 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534 z późn. zm., zwanej dalej w skrócie - k.p.k.).

W myśl art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce student podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyn uchybiający godności

studenta.

Zauważyć również należy, że ustawa nie zawiera w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej odesłania do przepisów prawa karnego materialnego. Wskazuje na dwie zasadnicze podstawy uzasadniające ponoszenie odpowiedzialności dyscyplinarnej, tj. naruszenie przepisów obowiązujących na uczelni oraz czyny uchybiające godności studenta. Te podstawy są niezależne i nie muszą zachodzić łącznie. Oznacza to, że zachowanie studenta kwalifikowane do jednej lub drugiej podstawy uzasadniają odpowiedzialność dyscyplinarną.

Przesłanką odpowiedzialności jest zatem ujemna ocena zachowania studenta naruszającego przepisy lub uchybiającego godności. Przepisami obowiązującym studenta są przede wszystkim ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym oraz statut i regulamin studiów, wydane na podstawie ustawy. Istotne znaczenie ma tu przepis art. 83 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, wskazujący, że osoba przyjęta na studia nabywa prawa studenta z chwilą złożenia ślubowania, którego treść określa statut uczelni. Student obowiązany jest zatem do uczestniczenia w zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych zgodnie z regulaminem studiów, składania egzaminów, odbywania praktyk i spełniania innych wymogów przewidzianych w planie studiów oraz przestrzegania przepisów obowiązujących na uczelni (§ 2 Regulaminu studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich UJ; załącznik do uchwały nr 30/IV/2024 Senatu UJ z dnia 24 kwietnia 2024 r.). Istota tych obowiązków uzasadnia stosowanie kar typu represyjnego, czyli kar za naruszenie przepisów obowiązujących na uczelni oraz za czyny uchybiające godności studenta, czyli określonych reguł zachowania wyznaczonych przez termin "czyny uchybiające godności".

W każdym zatem przypadku organ prowadzący postępowanie musi sam dokonać oceny, czy dane zachowanie odpowiada opisowi przewinienia dyscyplinarnego z art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Aby w ogóle można było mówić o popełnieniu przez studenta przewinienia dyscyplinarnego, a w konsekwencji - pociągnąć go do odpowiedzialności dyscyplinarnej, muszą łącznie wystąpić następujące przesłanki:

- 1) czyn;
- 2) dyscyplinarnie bezprawny tzn.:
 - a) odpowiadający formalnemu opisowi przewinienia dyscyplinarnego z art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce,
 - b) nieobjęty kontratypem dyscyplinarnym, czyli sytuacją wyłączającą dyscyplinarną bezprawność;
- 3) społecznie szkodliwy w stopniu więcej niż znikomym;
- 4) zawiniony (popełniony w jednej z form winy przy braku okoliczności wyłączających winę

Zdaniem Sądu w tym zakresie działaniom orzekającym w sprawie komisji dyscyplinarnych nie można zarzucić naruszenia przepisów postępowania w zakresie skutkującym uchynieniem kontrolowanych

rozstrzygnięć co do ustalenia popełnienia przez skarżącego czynu dyscyplinarnego.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem komisji dyscyplinarnych, że w świetle postanowień art. 310 ust. 2 w zw. z art. 278 ust. 7 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce są one związane ustaleniami i prawomocnym wyrokiem sądu karnego (z dnia 14 października 2022 r. wydanego przez Sąd Rejonowy (...) Wydział II Karny, sygn. akt (...)). Nie ma zatem wątpliwości co do okoliczności faktycznych. Bezsporne jest popełnienie przez skarżącego zarzucanych mu przestępstw przeciwko wolności seksualnej (uzyskiwanie dostępu, posiadanie, rozpowszechnianie treści pornograficznych z udziałem małoletnich) i wymierzenie mu kary przez sąd karny.

W konsekwencji, w ocenie Sądu, nie budzi zastrzeżeń kwalifikacja dokonana przez orzekające komisje dyscyplinarne czynu popełnionego przez skarżącego jako przewinienia dyscyplinarnego - tj. czynu uchybiającego godności studenta.

Aby wskazać na czym polega uchybienie godności studenta trzeba odwołać się, zdaniem Sądu, do społecznego wzorca studenta, uwzględniającego etyczne oczekiwania wobec studentów, funkcjonujące w społeczności akademickiej i w całym społeczeństwie. Zachowania zatem odbiegające od tego wzorca będą uchybieniami godności. Uchybienie godności studenta najczęściej przybiera postać naruszenia norm etycznych - norm etyki studenckiej lub ogólnospołecznej. W wielu uczelniach opracowane są kodeksy etyki studenta, które ułatwiają ustalenie, jakie normy studenta wiążą, aczkolwiek trzeba mieć na uwadze to, że wyczerpujące skodyfikowanie zasad etyki jest praktycznie niemożliwe i że brak jakiegokolwiek normy w kodeksie nie oznacza, że jej przekroczenie nie może być kwalifikowane jako uchybienie godności studenta. Trzeba również pamiętać, że naruszenie zasady określonej w kodeksie etyki nie jest samoistną podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej. Podstawą taką musi być zawsze przewinienie wskazane w art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Uchybieniem godności studenta może być więc także naruszenie prawa - nie tylko przepisów określających obowiązki studenta, ale również przepisów prawa karnego. Przy czym zaznaczyć należy, że uchybienie godności studenta nie musi nastąpić na terenie uczelni. Ze względu jednak na organizacyjny charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej uchybienie w sferze pozauczelnianej musi mieć jednak znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania uczelni, wykonywania przez nią zadań i społecznego zaufania do niej. Nawet zatem, gdy przestępstwo popełnione jest w sferze czysto prywatnej, jest poważne, będzie ono oddziaływało na dobre imię uczelni, a w konsekwencji stanowiło uchybienie godności studenta (por. R. Giętkowski. Odpowiedzialność dyscyplinarna studentów, omówienie przepisy, wzory pism, wydawnictwo Edu - Libri, Kraków-Legionowo 2021, s. 24 i następne).

Trafnie wobec tego, zdaniem Sądu, stwierdziły orzekające komisje dyscyplinarne, że zachowanie skarżącego, polegające na naruszeniu prawa powszechnie obowiązującego (za które został prawomocnie skazany) uchybia godności studenta, stanowi sprzeniewierzenie się rocie ślubowanie studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z treści ślubowania studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego wynika, że student świadom wielkich tradycji i zasług Uniwersytetu Jagiellońskiego ślubuje uroczyście nie tylko dążyć do prawdy,

podstawy wszelkiej nauki, zdobywać wytrwale wiedzę i umiejętności z pożytkiem dla Ojczyzny, ale przestrzegać norm, zasad współżycia i zwyczajów uniwersyteckich, dbać o dobre imię Uniwersytetu i godność studencką. Uchybieniem godności studenta w świetle treści Uchwały nr 20 Uczelnianej Rady Samorządu Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 22 listopada 2011 r. jest takie postępowanie, które mogłoby narazić go na poniżenie w ocenie opinii publicznej lub mogłoby naruszyć zaufanie do wartości wyznawanych przez społeczność akademicką. Racje wobec tego mają komisje, że w świetle orzecznictwa oraz poglądów doktryny podstawę odpowiedzialności za uchybienie "godności studenta" stanowi czyn - zachowanie, które uchybia powinności godnego zachowania się studenta określonej uczelni. Ustalenie zatem, że student swoim zachowaniem naruszył godność osobistą jakiejkolwiek innej osoby, stanowi uchybienie godności studenta w rozumieniu tego przepisu, gdyż sprzeniewierza się zasadom współżycia i zwyczajom uniwersyteckim, a zarazem przynosi ujmę uczelni (zob. J. Kosowski, Komentarz do art. 307, (w:) A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Beck 2023, Legalis/el., teza 4, odniesieniem do uzasadnienia wyroku WSA w Krakowie z dnia 24 września 2008 r., sygn. akt III SA/Kr 449/07). Korzystając z materiałów pornograficznych oraz rozpowszechniając je skarżący naruszył więc godność osobistą małoletnich, sprzeniewierzając się tym samym się zasadom współżycia społecznego oraz przyniósł ujmę uczelni, której był studentem. Trafnie podkreśliła Odwoławcza Komisja, że skarżący nie charakteryzuje się postawą etyczną ani kwalifikacjami moralnymi wymaganymi od studentów i absolwentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nie ulega wątpliwości, że naruszenie każdej i czyjejkolwiek godności jest czynem moralnie odstręczającym, staje się sygnałem głębszego schorzenia etycznego w środowisku lub niskiej moralnej klasy poszczególnych osób, nieusprawiedliwionych bynajmniej z powodu innych, akademickich walorów. Stanowi to bez wątpienia ziszczenie się przesłanki naruszenia godności studenta w świetle art. 307 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a więc jest to czyn bezprawny dyscyplinarnie.

Zaznaczyć przy tym należy, że nie wystąpiły żadne okoliczności wyłączające karalność przewinienia dyscyplinarnego skarżącego. Zgodnie z postanowieniami art. 314 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa (jak w tym wypadku), postępowanie dyscyplinarne może być wszczęte do upływu okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa. Skoro skarżący został prawomocnie skazany za przestępstwa z art. 202 § 3 i art. 202 § 4a k.k., to wszczęcie postępowania dyscyplinarnego postanowieniem z dnia 9 marca 2023 r. przy przedawnieniu wskazanych przestępstw odpowiednio 15 lat i 10 lat nie stanowiło naruszenia przepisów w postępowaniu dyscyplinarnym w sposób mogący mieć istotny wpływ na wynik tej sprawy. W chwili uruchomienia postępowania dyscyplinarnego skarżącego nie pozbawiono statusu studenta.

Zasadnie stwierdziła Odwoławcza Komisja, że: "Nie ma też wątpliwości, że przestępstwa związane z pornografią dziecięcą charakteryzują się bardzo wysoką szkodliwością społeczną." Co do zaś zawinienia, to istotnie, jak wskazała Komisja Dyscyplinarna, wobec wiążącego prawomocnego wyroku skazującego sądu karnego, nie tylko fakt popełnienia czynów zabronionych przez skarżącego, "...jak też jego wina w ujęciu

tak materialnym, jak i procesowym" uznać należało za rozstrzygniętą.

Co do kwestii związanej z rodzajem orzeczonej skarżącemu przez komisje dyscyplinarne kary, to również i w tym aspekcie działania tych organów Sąd nie stwierdził naruszenia przepisów skutkujących koniecznością uchylenia kontrolowanych orzeczeń.

Katalog kar dyscyplinarnych zawarty został w art. 308 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Zgodnie z tym przepisem karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) nagana z ostrzeżeniem;
- 4) zawieszenie w określonych prawach studenta na okres do jednego roku;
- 5) wydalenie z uczelni.

Trzy pierwsze z wymienionych kar mają charakter honorowy - oddziałują na dobre imię studenta. Czwarta z wymienionych pociąga za sobą zawieszenie tylko w określonych przez komisję dyscyplinarną prawach studenta, nie zaś zawieszenie we wszystkich prawach. Najsurowszą karą jest kara wydalenia z uczelni.

Katalog kar dyscyplinarnych jest katalogiem zamkniętym, co odpowiada zasadzie nulla poena sine lege. Jednakże omawiana ustawa nie przyporządkowuje żadnej z kar określonym przewinieniom dyscyplinarnym, co wiąże się z brakiem typizacji tych ostatnich. Natomiast kara wydalenia z uczelni polega na pozbawieniu statusu studenta, który nie może go odzyskać w danej uczelni do czasu zatarcia skazania.

Przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, jak też przepisy rozporządzenia doń wykonawczego, nie wskazują, czym komisja powinna się kierować, wybierając karę. Jak wskazuje R. Giętkowski w: Odpowiedzialność dyscyplinarna studentów, omówienie przepisy, wzory pism, wydawnictwo Edu - Libri, Kraków-Legionowo 2021 (s. 29), tę lukę prawną można wypełnić, po raz kolejny sięgając przez analogię do prawa karnego - do art. 53 k.k.

Dostosowując ten przepis do regulacji odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów, trzeba przyjąć, że komisja dyscyplinarna, orzekając karę, powinna uwzględnić:

- 1) stopień winy sprawcy;
- 2) stopień społecznej szkodliwości czynu;
- 3) cele zapobiegawcze;
- 4) potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej studentów, zwłaszcza cele zapobiegawcze w stosunku do ogółu studentów uczelni;
- 5) okoliczności dotyczące sprawcy, takie, jak pobudki działania, zachowanie przed i po jego popełnieniu, opinia o nim, przebieg studiów, kierunek studiów;

6) okoliczności dotyczące czynu, takie jak sposób jego popełnienia, rodzaj i stopień naruszenia ciążących na obwinionym obowiązków, skutki czynu, w tym rodzaj i rozmiar jego ujemnych następstw itp.

Otóż i w tym zakresie zawarte w uzasadnieniach orzeczeń Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej, jak i Komisji Dyscyplinarnej Uniwersytetu Jagiellońskiego wywody są w ocenie Sądu przekonywujące. Wbrew twierdzeniom skargi Sąd nie dopatrywał się w tym zakresie naruszeń.

W sposób wyraźny wskazały komisje dyscyplinarne, że w niniejszym postępowaniu nie budzi wątpliwości wina skarżącego, stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu karnego. Skarżącemu przypisane zostały czyny odpowiadające trzem przestępstwom, w tym o charakterze umyślnym, odznaczające się rozciągłością w czasie.

Komisje podniosły, że nie ma też wątpliwości, że przestępstwa związane z pornografią dziecięcą charakteryzują się bardzo wysoką szkodliwością społeczną. Orzekając zatem karę wydalenia z uczelni, jako najsurowszą w katalogu kar dyscyplinarnych, wskazały, że jest ona uzasadniona wagą i charakterem popełnionych przez skarżącego przestępstw przeciwko seksualności. Wydalenie z uczelni będzie stanowiło, zdaniem Komisji, jednoznaczny komunikat dla społeczności akademickiej, że Uniwersytet Jagielloński prowadzi politykę "zero tolerancji" w stosunku do czynów stanowiących przestępstwa związane z pornografią dziecięcą. Jest to istotny element społecznego oddziaływania kary dyscyplinarnej. Brak możliwości dalszego funkcjonowania skarżącego w społeczności akademickiej wynika nie z ewentualnego zagrożenia z jego strony dla członków tejże społeczności, ale z faktu, że orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej oznaczałoby co najmniej margines tolerancji dla sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej, wywiodła Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna.

Zasadnie Odwoławcza Komisja podniosła, że popełnienie przestępstw związanych z pornografią dziecięcą jednoznacznie świadczy o braku etycznej, jak i moralnej postawy wymaganych od studentów i absolwentów uczelni wyższej, w tym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Okoliczności związane z celem studiów skarżącego na kierunku (...), którymi mają za zadanie przygotowanie zawodowe osób, do których zadań będzie należało rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom współczesności, a w konsekwencji ochrona przed nimi innych członków społeczeństwa, nie mogły być niezauważone. W tym też aspekcie przyjęta przez organ kara realizuje funkcję prewencyjną, zabezpieczającą także społeczeństwo przed tym, by również i w strukturach służb dbających o jego bezpieczeństwo, nie działały osoby wykazujące się brakiem akceptacji dla wartości, które z założenia mają strzec. Popełniając czyny przestępcze skarżący nie tylko więc sprzeniewierzył się zasadom, którymi powinien się kierować w stopniu wyższym niż studenci większości innych kierunków, ale także swoimi czynami wyraził w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych rażący brak szacunku dla drugiego człowieka, co mając na uwadze ze statut celów uczelni, mogło zostać zakwalifikowane jako istotne uchybienie godności studenta, uzasadniające wymierzenie najsurowszej z katalogu art. 308 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce kary dyscyplinarnej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 21 kwietnia 2023 r., sygn. akt III SA/Gd

810/22; LEX nr 3565482).

Zgodzić się należało ze stwierdzeniami komisji dyscyplinarnych, że korzystanie z pornografii dziecięcej stanowi przejaw wyjątkowo rażącego i braku szacunku dla osób małoletnich, co przemawia rzeczywiście za karą wydalenia z uczelni. Podkreślić bowiem przy tym należy, że w swej autonomii, uczelniane komisje dyscyplinarne mają prawo do orzeczenia nawet tego rodzaju kary dyscyplinarnej. Oczywiście, że trafnie zauważyła T. Sroka w swoim artykule "Przestępstwo jako przewinienie dyscyplinarne w perspektywie celów postępowania dyscyplinarnego studentów" (Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych 1/2011), że "...możliwość orzeczenia tejże kary nie może być sama w sobie celem odpowiedzialności dyscyplinarnej, zaś kara wydalenia z uczelni powinna być stosowana dopiero wówczas, gdy charakter deliktu dyscyplinarnego i postawa obwinionego studenta wskazują, iż stanowi on poważne zagrożenie dla właściwego funkcjonowania uczelni i nie jest możliwa korekta jego nieodpowiedniego zachowania."

W tym względzie Sąd uznał za wystarczające dla uzasadnienia orzeczenia tej najsurowszej kary stwierdzenia komisji dyscyplinarnych, że po pierwsze, skarżący nie miał wyłączonej świadomości znaczenia swoich czynów, był w stanie rozpoznać znaczenie swojego czynu oraz mógł kierować swoim postępowaniem. W kwestii zrozumienia zaś naganności swojego zachowania przez skarżącego, Komisja w sposób przekonujący wyjaśniła, że nastąpiło to dopiero po zatrzymaniu skarżącego przez organy ścigania oraz mogło zostać odbierane jako dążenie skarżącego do wymierzenia jak najłagodniejszej kary przez sąd karny. Z kolei poddanie się terapii dla preferencyjnych sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej oraz współpraca z kuratorem sądowym nastąpiły, co ważne, nie z inicjatywy skarżącego, ale w ramach wykonywania przez niego obowiązków nałożonych wyrokiem sądu karnego. Odmienne postępowanie skarżącego naruszałoby obowiązki nałożone na niego przez sąd karny, a brak poddania się terapii lub współpracy z kuratorem mogłyby przesądzić o negatywnym wyniku okresu próby, z konsekwencją wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności. Z tych względów realizacja wyroku sądu karnego sama w sobie nie stanowi przesłanki mogącej wpłynąć na wymiar kary dyscyplinarnej, niezależnie od okresu poddawania się przez skarżącego terapii oraz współpracy z kuratorem sądowym. Mając powyższe na uwadze stanowisku komisji dyscyplinarnych, wyrażonym we wskazanym zakresie, trudno zarzucić skutecznie rażącą niewspółmierność orzeczonej kary, jak i zdeprecjonowanie wyroku karnego co do faktu przypisania skarżącemu czynu z art. 202 § 3 k.k. w warunkach nadzwyczajnego złagodzenia kary i uznania przez Sąd, że wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek.

Sąd uznał, że podniesione w tym zakresie zarzuty skargi są nieuzasadnione. Otóż Odwoławcza Komisja wyraźnie podkreśliła w uzasadnieniu podjętego orzeczenia, że zachowania skarżącego, polegające na pozyskiwaniu treści zaliczanych do tzw. twardej pornografii, w tym i pornografii dziecięcej, nie stanowią nieszkodliwej formy zaspokajania własnych potrzeb seksualnych, zaś odbiór tych treści oraz ich rozpowszechnianie promuje ich twórców przez co przyczynia się do rozwoju biznesu opartego na pedofili i wykorzystywaniu małoletnich biorących w tym udział. Stanowi to zatem rażące pogwałcenie

przyrodzonych im praw, gwarantowanych tak przez normy państwowych aktów prawnych, jak i konwencje międzynarodowe. Zachowania takie narażają dziecko na niczym nieusprawiedliwiony strach i cierpienie, a nadto stanowią poważne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju nie tylko jego seksualności, lecz całej sfery psychicznej i społecznej. Komisja dokonała oceny w tej kwestii stwierdzając, że nie dała wiary wyjaśnieniom skarżącego w części, w której kwestionował on swoją świadomość co do rozpowszechniania treści pornograficznych. Zasady działania sieci peer to peer są powszechnie znane wśród osób dysponujących bodaj podstawową wiedzą informatyczną. Podkreśliła dalej Odwoławcza Komisja, że "Brak jest zatem podstaw dla zmiany zaskarżonego orzeczenia oraz wymierzenia łagodniejszej kary zawieszenia w prawach studenta. W niniejszej sprawie kara wydalenia z uczelni jest adekwatną sankcją i nie można uznać jej za niewspółmiernie surową."

W tym kontekście, w ocenie Sądu, nie można podzielić argumentacji pełnomocnika skarżącego, że orzekające komisje dyscyplinarne nie zindywidualizowały tego przypadku. Wręcz przeciwnie, analiza kontrolowanych orzeczeń pokazuje, że okoliczności poddania się terapii przez skarżącego dla preferencyjnych sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej oraz współpraca z kuratorem sądowym celnie została uwypuklona - jako odbywająca się nie z inicjatywy skarżącego - lecz co niezmiernie ważne - w ramach wykonywania przez niego obowiązków nałożonych wyrokiem sądu karnego, a to jest fundamentalna różnica w sferze oceny postawy skarżącego. Próba więc zdeprecjonowania tych okoliczności podniesieniem zarzutu subiektywnego przeświadczenia Odwoławczej Komisji o braku marginesu tolerancji wobec skarżącego jako sprawcy tego rodzaju czynów, jest absolutnie nieuzasadniona. Trafnie Odwoławcza Komisja wskazała dodatkowo, że wbrew twierdzeniom skarżącego, kara wydalenia z uczelni nie uniemożliwi mu wykonywania pracy zarobkowej. Kara ta uniemożliwia skarżącemu uzyskanie kwalifikacji związanych z ukończeniem studiów na kierunku (...) i w przyszłości podejmowaniu niektórych prac w sektorze publicznym (por. wyżej rozważania dotyczące prewencyjnej funkcji wymienionej kary). Nie stoi ona jednak na przeszkodzie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia w innych obszarach działalności, w szczególności w sektorze prywatnym. Nie jest ona zatem równoznaczna ze "skazaniem na bezrobocie".

W świetle zatem całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego stwierdzić należy, że rozstrzygnięcie Odwoławczej Komisji i Komisji Dyscyplinarnej posiadające co prawda związane uzasadnienie, to jednak zdaniem Sądu w sposób wystarczający odnoszące się do istotnych okoliczności sprawy i głównych zarzutów skarżącego sformułowanych w odwołaniu, powielonych następnie w skardze. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika, że przyczyną uznania za skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, uchybienie godności studenta i dobrego imienia uczelni, w tym dobrych obyczajów akademickich oraz wymierzenia mu kary dyscyplinarnej wydalenia z uczelni, było dopuszczenie się czynu, polegającego na posiadaniu i rozpowszechnianiu treści pornograficznych z udziałem małoletnich.

Niezależnie od powyższego, skład orzekający Sąd w niniejszej sprawie nie podzielił również zarzutu

skarżącego, odnoszącego się do niedostatecznego rozważenia przez Komisję okoliczności sprawy, w tym przemawiających na korzyść obwinionego. Zauważyć bowiem należy, że skarżący nie kwestionuje faktu popełnienia przypisywanego mu czynu, a sprzeciwia się jedynie rodzajowi wymierzonej kary, uznając ją za niesprawiedliwą i nieadekwatną do stopnia zarzucanego czynu - a więc rażąco niewspółmierną. W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w sposób niebudzący wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy, trafne jest stanowisko komisji dyscyplinarnych, że wymierzona kara jest adekwatna do charakteru popełnionego czynu i stopnia zawinienia.

Zdaniem Sądu zasadnie wskazała w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Odwoławcza Komisja, że mając świadomość zastosowania przez sąd karny instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary, podkreśliła odmienną celów postępowania karnego i postępowania dyscyplinarnego oraz, co próbuje nie zauważać pełnomocnik skarżącego, różnicę w dyrektywach wymiaru kary dyscyplinarnej. Zwrócić bowiem należy uwagę, że sąd karny wymierzając karę ma instrument do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary, a komisje dyscyplinarne mogą poruszać się tylko w zakresie przewidzianych przepisami rodzajów kar dyscyplinarnych. Nadto, to wobec podniesionych okoliczności przez skarżącego i jego pełnomocnika, że, ponownie powtórzyć należy, trudne warunki pobytu w realiach pandemii, osamotnienie i problemy z adaptacją po przeprowadzce do Polski, wymuszona pandemią izolacja oraz odseparowanie od najbliższych osób wzięte pod uwagę przez sąd karny, a które zostały zdeprecjonowane przez komisje dyscyplinarne, powołała przyczyny bezprawnego zachowania skarżącego stwierdzone przez specjalistów, które miały swoje źródło w nieprawidłowym rozwoju osobowości skarżącego, zaburzeniach lękowych, wycofaniu społecznym, zaburzeniach preferencji seksualnych pod postacią pedofilii niewyłączonej.

Zdaniem Sądu nie pominięto żadnych okoliczności związanych z przypisaniem skarżącemu czynu dyscyplinarnego, w szczególności związanych z popełnieniem czynu zabronionego, za który został prawomocnie skazany, z jego społeczną szkodliwością i zarzucalnością.

W tym stanie rzeczy, wobec ustalonego w sposób niebudzący wątpliwości stanu faktycznego sprawy, Sąd uznał, że orzekające w sprawie komisje dyscyplinarne nie przekroczyły uznania w wyborze kary, a orzeczoną dostatecznie uzasadniły podnosząc, iż kara wydalenia z uczelni, choć najsurowsza z kar, jest uzasadnioną karą, adekwatną do charakteru popełnionego przez skarżącego czynu i stopnia zawinienia skarżącego, gdyż w niniejszej sprawie pełni ona funkcję usunięcia skutków naruszenia prawa i respektowania dobrych obyczajów akademickich oraz poszanowania godności studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dokonując powyższej oceny Komisje nie naruszyły art. 4 k.p.k., statuującego zasadę obiektywizmu organów procesowych oraz nie uchybiły, wbrew twierdzeniom skargi, uregulowanej w art. 7 k.p.k. zasadzie swobodnej oceny dowodów, mających w sprawie zastosowanie na podstawie odesłania zawartego w art. 320 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Zdaniem składu orzekającego Sądu zaskarżone orzeczenie jest zgodne z prawem. Odpowiada przepisom prawa materialnego i procesowego, w związku z tym jego usunięcie z obrotu prawnego nie może nastąpić,

gdyż postępowanie sądownoadministracyjne nie dostarczyło podstaw do przyjęcia, że przy jego wydawaniu komisje (w tym w szczególności Odwoławcza Komisja) naruszyły granice uznania administracyjnego wyznaczone przepisami prawa powszechnie obowiązującego. W kontrolowanej sprawie brak jest podstaw do stwierdzenia takiego naruszenia, co jest wyłącznym kryterium kontroli sądownoadministracyjnej. W ocenie Sądu, motywy orzeczeń wydanych w tej sprawie odzwierciedlają i wyjaśniają tok rozumowania prowadzący do zastosowania przytoczonych w nich przepisów prawa materialnego.

Reasumując, zdaniem Sądu, Odwoławcza Komisja dowiodła, że skarżący swym zachowaniem wyczerpał znamiona czynów zabronionych, nie dochował zobowiązań wynikających z roty ślubowania, a to uczelniane komisje dyscyplinarne mogły uznać za naganne oraz uchybiające godności studenta co jednocześnie skutkowało naruszeniem zasad etycznych i dobrych obyczajów akademickich, a w konsekwencji doprowadzając do stwierdzenia popełnienia deliktu dyscyplinarnego skutkującego wymierzeniem skarżącemu kary dyscyplinarnej - wydalenia z uczelni. W tym wyraża się autonomia uczelni wyższych, której sąd administracyjny nie może podważać, może jedynie oceniać prawidłowość działania w ramach uznania administracyjnego kontrolując, czy uzasadniono w należyty sposób podjęte w tym kierunku działania.

W ocenie Sądu Odwoławcza Komisja, jak i Komisja Dyscyplinarna Uniwersytetu Jagiellońskiego w wynikającej z przyznanych im kompetencji w sferze dyskrecjonalnej, w przekonujący sposób wykazały, że biorąc pod uwagę charakter popełnionych przez skarżącego czynów bezprawnych, które zarazem stanowią o popełnieniu deliktu dyscyplinarnego, iż osoba skarżącego dopuszczającego się tego typu zachowań godzących bezpośrednio w wolność seksualną małoletnich, którzy są niezdolni do świadomej autodeterminacji seksualnej (zob. W. Wróbel, A. Zoll, Kodeks karny. Część szczególna. Tom II, Część I. Komentarz do art. 117-211a, opublik w WKP 2017), nie daje rękami dalszego funkcjonowania w społeczności akademickiej. Godzi się bowiem podkreślić, że od studentów uczelni oczekiwać należy szczególnie jednoznacznie etycznych zachowań i żadne powody nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla zachowań naruszających prawo i podważających wiarygodność etyczną członka społeczności studenckiej i akademickiej, a tym samym wpływać na zastosowanie łagodniejszej kary dyscyplinarnej. Skarżący swoją postawą, jak celnie wywiodły komisje, nie uszanował wielowiekowych tradycji i zasług Uniwersytetu Jagiellońskiego w kształceniu i wychowaniu pokoleń studentów, sprzeniewierzając się tym wartościom "Universitas".

Również i pozostałe zarzuty skargi nie zasługiwały na uwzględnienie. Orzekające komisje dyscyplinarne dochowały w toku prowadzonego postępowania dyscyplinarnego wszelkich wymogów związanych z zagwarantowaniem skarżącemu czynnego udziału i prawa do obrony, wyznaczając mu z urzędu obrońcę, a w toku informując o podjętych działaniach procesowych i wydanych orzeczeniach skarżącego i obrońcę. Odwoławcza Komisja nie stwierdzając więc obrazy przez Komisję Dyscyplinarną w pierwszej instancji zarówno przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanego skarżącemu czynu,

jak i obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, błędu w ustaleniach faktycznych, rażącej niewspółmierności kary, mogła więc skorzystać ze swych kompetencji i utrzymać w mocy kwestionowane orzeczenie dyscyplinarne Komisji Dyscyplinarnej.

Z uwagi na przedstawione powyżej stanowisko skarga nie mogła więc wyrzeć zamierzonego skutku.

W tym stanie rzeczy Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie, na podstawie art. 151 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935), orzekł, jak w sentencji wyroku.